

Včelaření v italských Dolomitech

Dadant-Blatt v Dolomitech

Dobrý den, včelaři z České republiky. Jmenuji se Matteo Todesco, je mi 35 let a jsem malý poloprofesionální včelař z La Valle Agordina, malé vesničky ležící v nadmořské výšce 800 m v Agordinských Dolomitech v provincii Belluno. Uprostřed těchto krásných hor obhospodařuji od roku 2010 ekologickými metodami kolem 30 včelstev, s nimiž mohu potenciálně produkovat až pět různých druhů medu. Bohužel to počasí každý rok neumožňuje. Na jaře kočuji do Benátské nížiny, abych se pak vrátil do svých hor, až bude příroda poskytovat nektarovou snůšku.

Včely

Hned od začátku mě moje učitelka Panciera Renato, zkušená profesionální včelařka, učila, jak zásadní je mít pro racionální a ekonomicky výhodné včelaření kvalitní včely. Přirozenou volbou byla *Apis Mellifera Carnica*, perfektní včela pro náš alpský region.

Původní včela, jak ji popisují starší včelaři, byla tmavá, malé velikosti a náchylná k rojení. Profesionální včelař ji popsal jako pravděpodobného křížence *Apis Mellifera Mellifera* a *Apis Mellifera Carnica*. V průběhu let k nám byla zavlečena i *Apis Mellifera Ligustica*. Pravděpodobně byla dovezena dělníky, kteří dojížděli za prací do nížin. Staří včelaři také říkají, že v letech po první světové válce dorazilo do země více než 200 včelstev *Apis*

Mellifera Ligustica. Měly nahradit včelstva, která Rakušané za války ukořistili. Výsledkem je dnes hybrid absolutně nevhodný pro chov. Je extrémně rojivý a agresivní, s neuspokojivým jarním rozvojem.

Moje matky jsou z Rakouska, Německa a také z České republiky (*Carnica Cimala*). Každá linie je vybrána pro některé konkrétní vlastnosti, rozchovávám pouze ty nejvhodnější pro dané území ve snaze zachovat vysokou genetickou variabilitu. Věřím, že je správné produkovat mnoho trubců s vynikajícími vlastnostmi. Naštěstí v posledních letech stoupá zájem včelařů o obnovu kračky. Ale cesta k její úplné obnově je ještě dlouhá, protože na italském trhu většinou koupíte pouze hybridy kračky F1.

Pro červencové číslo Včelařství jsem pro vás připravil příspěvek nadšeného včelaře z italských Dolomitů. Kočování včelstev mezi Benátskou nížinou a svahy Dolomitů umožňuje využití různorodých snůšek v odlišných klimatických podmínkách.

Ing. Pavel Cimala

Osobně chovám matky pro vlastní potřebu a pro přítele, který je profesionální včelař. Oplozování probíhá v hlubokém údolí dlouhém 6 km, obklopeném vrcholky Dolomitů, které dosahují nadmořské výšky 3000 metrů. Páření v tomto údolí umožňuje odchovávat matky s vynikajícími výsledky ohledně čistoty chovu. Z toho mám větší radost než z produkce medu. Mít učenlivé včely, se kterými se dobře pracuje, které se jen velmi málo rojí a mají silný jarní rozvoj, je pro mě největším zadostiučiněním.

Moje včelaření

Úl, který používám, je klasický Dadant-Blatt s 10 dřevěnými rámkami. V Itálii je nejběžnější. Jmenuje se „Italica Clarini“. Česno je chráněno před deštěm a sněhem předsíní. Ta je navíc výborná při kočování. V posledních letech měním úly na Dadant s deseti rámkami, ale s pohyblivým dnem a bez předsíně. Jsou lehčí a kratší, takže na přívěs naložím více včelstev. Medníky můžu dát jak nahoru, tak dolů pod plodiště. Naučil jsem se to z webových stránek vašeho Dadantklubu. Je to velmi užitečný systém pro uskladnění zimních zásob bez zabírání místa pro srpnový plod. Zkoušel jsem i použití úlů se dvěma plodišti, ale neosvědčilo se mi to. Po letech hodnocení jsem zjistil, že Dadant je pro včelaře nejpraktičtější systém a zároveň matky zakládají na velkých plástech větší plodové plochy.

V únoru zůstávají nejsilnější včelstva na horách. Čtyři až šest plástů plně obsazených včelami zúžím dvěma izolačními přepážkami, jednou vlevo a druhou vpravo. Tím se úplně uzavře plodiště ze

Včelnice v březnu a vřesovec pletový

Izolační přepážka

všech stran, aby se co nejvíce zmenšil objem obsazený včelami. Pak nechám jeden nebo dva zásobní plásty (plásty na výměnu), třetí přepážku z tvrzeného polystyrenu namontovanou v rámu Dadant (tedy s průchodem pro včely ze všech stran). Víko je zatepleno 6 cm polystyrenu plus 1 cm dřeva.

Tato silná včelstva se v březnu věnují sběru nektaru z vřesovce pleťového (*Erica carnea*). Pokud to sníh, vítr a teplota dovolí, včelstva vyprodukují velmi vzácný a vynikající med s příchutí karamelu. Se středními a slabými včelstvy kočuji za teplem do nížiny v očekávání dubnové snůšky z třešní a pampelišek. Na začátku května většinu včelstev převážím k porostům akátu v rovinách. Pokud je teplé jaro, některá včelstva ponechávám na horách, kde využívají vynikající javorovou snůšku. Červen je na horách měsícem květů, lučních květů, malin, rododendronů a někdy i smrkové medovice. V dolních partiích údolí ke konci června bohatě kvetou lípy.

Tady v Dolomitech je v polovině července po všem. Aktuálním cílem se

stává ochrana včelstev před varroázou. V tu dobu uvězním matky na jeden či dva plásty, kde je nechám klást. Osmnáctý den matky vypustím a odstráním plodový plást, který funguje jako past na rotoče *Varroa destructor*. Čtyřicetý den ošetřím včelstva kyselinou šťavelovou.

Plásty s odstraněným plodem používám k vytvoření několika malých nových včelstev. To je možné pouze v případě, že jsem si jistý, že mám v původních včelstvech málo varroázy. Používám test moučkovým cukrem. Čtyřicetý den nová včelstva ošetřím opět kyselinou šťavelovou, a pokud vše proběhlo v pořádku, bude připravena ke snůšce nová matka. Malá včelstva vždy беру na novou včelnici, aby nedošlo k opětovnému zamoření. Výsledkem nejsou silná včelstva, ale umožňují mi to zimovat náhradní matky.

V srpnu začínají matky ve včelstvech okamžitě znovu s plodováním, protože ve skutečnosti nikdy nepřestala snůška. V tuto chvíli je nutné podnit silné plodování pro výchovu absolutně zdravých zimních včel. Podle mého názoru to

nezaručí ani kyselina mravenčí, ani amitraz. Jen plodová pauza zastaví varroázu a viry. O tom jsem přesvědčen. Během srpna doplňuji zásoby na zimu. Ve včelstvech se snažím mít 9 nebo 10 plástů plus prázdný polonástavek (to jsem okopíroval od vás Čechů) na uskladnění sirupu 1:1, aniž by zabíral místo pro plod. Obvykle krmím třemi velkými dávkami. V srpnu a v září zde nektar téměř neexistuje, ale pyl nikdy nechybí. Většina sirupu se spotřebuje před podzimní plodovou pauzou, takže na zimu zůstávají hojně věnce limetkového medu a pylu.

Září je přechodný měsíc. Pokud opravdu musím, vyměním nejhorší matky, ale bylo by lepší počkat na pozdější dobu.

V říjnu jsou včelstva silná a s dostatkem zásob. Krmení je absolutně zakázáno, aby nevznikl stimul pro plodování. Nahrazuji staré matky a především kontroluji varroázu. Neizoluji úly, protože jsem přesvědčen, že včely musí cítit chlad, aby se matky nerozplodovaly. Teoreticky je v Dolomitech koncem října období bez snůšky, ale v poslední době klima nepomáhá. Mezi říjnem a listopadem zasahuji pufrovacím ošetřením se sublimovanou kyselinou šťavelovou. Snažím se opět dosáhnout úplného bezplodového období. Pozoroval jsem, že sublimační léčba restartuje plodování. Ale je to jen můj postřeh. Je zřejmé, že ne všechna včelstva mají významný pokles varroázy. Některá více, některá téměř nic, ale ta, která se zamořila během podzimu, trpí výrazným poklesem populace během zimy.

Po takovém zjištění jsem se rozhodl zaklíčkovat matky i na podzim. Výsledek byl vynikající. Matky jsem zaklíčkoval v listopadu po třetí sublimaci, před příchodem silného ochlazení. Včelstva

Jarní snůška

Kočování

Včelstva při červencové snůšce

Údolí vhodné pro oplozování matek na izolovaném stanovišti

zůstala bez plodu až do konce ledna, déle než u přírodní pauzy, která obvykle končí kolem Vánoc. V klínce jsem ztratil pouze tříletou matku. Myslím, že tento systém zavedu každý rok již na konci října, aniž bych čekal na přirozenou plodovou pauzu, která už není jistá a jednotná.

Závěr

Na závěr bych rád poděkoval Pavlu Cimalevi, že mi dal tuto skvělou příležitost,

abych vám s velkou pokorou a bez předstírání, že bych někoho něco učil, popsal svůj způsob včelaření. Čtrnáct let se učím a snažím se rok od roku zlepšovat. Jsem jen malý včelař s několika úly, ale s velkou vášní, jako vy.

Nechejme to prosím mezi námi, protože to řeknu jen vám: včelařům v České republice trochu závidím...

Na závěr mi dovoluje poděkovat svým rodičům, Rosanně a zejména mému otci

Faustovi, který mi již 14 let pomáhá a povzbuzuje mě, jak jen může. A Eleně, která se mnou již sedm let trpělivě spolupracuje. Sezona 2024 se otevírá s novou výzvou, bude první spolu s naší malou Svevou, narozenou v září, nejkrásnější a nejvýznamnější z našich královen.

Matteo Todesco, včelař, Dolomity, Itálie

Přeložil Ing. Pavel Cimala

www.vcelimed.cz

www.carnica-cimala.com

Vzorově zakladený plást

Fyzická kondice je důležitá pro všechny včelaře.

Zimování v Dolomitech

Matteo Todesco zdraví české včelaře.

Včelaři v Zásrukách slavili 100 let

V sobotu 15. 6. 2024 oslavila ZO ČSV Zásruk v krásných prostorách Františkánského kláštera Zásruk 100 let od svého založení. Organizace má v současné době 36 členů, patří tedy spíše k těm menším. Přesto, nebo i právě proto, se její členové sešli a i s nevčelařskou veřejností si připomněli vznik svého spolku, prvního předsedu Jaroslava Nevařila a další včelařské osobnosti. Včelaře přišla pozdravit starostka Zásruk Marta Vaňková, zástupci Spolku Zámek Zásruk a Spolku Klášter Zásruk. Historii i současné problémy včelařství připomněl Martin Spěváček, hlavní organizátor a jednatel ZO Zásruk, doplnovaný písněmi hudebníka a badatele

Michala Pospíšila. Ten hrál a zpíval barokní písničky a jak jinak také o včelách. Samozřejmě se oslav zúčastnili i členové Republikového výboru – za OO ČSV Kolín Zdeněk Pop a za OO ČSV Kutná Hora Jiří Vorlíček.

Na závěr slavnostního setkání Jiří Vorlíček představil své výrobky a pomůcky usnadňující práci včelařů. Následovala komentovaná prohlídka kláštera s Vladimírem Řišlinkem, ředitelem Regionálního muzea v Kolíně.

Oslavy provázely výtvary dětí z místních mateřských a základních škol – samozřejmě na téma včel. Také výzdoba sálu jako místa setkání včelařů byla stylová. Všichni si sobotní odpoledne v klášteře užili, mnoho nového se dozvěděli, ale hlavně se sešli a popovídali si. A to je v dnešní elektronické a přetechizované době co říci.

Mgr. Jarmila Machová